

GINGAȘA ACTIVITATE DE FORMARE A SPECTATORULUI PRIM

De vorbă cu cei ce contribuie la formarea publicului de mîine

La Poznan, unul din marile orașe ale Poloniei, o femeie energică și inteligentă, directoarea teatrului local de păpuși, Leocadia Serafinovici, în același timp regizoare, scenografa și actrișă, a avut ideea de a chema celelalte teatre de păpuși ale țării la o întâlnire teoretică și practică de specialitate, căreia i s-a zis „Confruntarea“.

„Confruntarea“ și-a propus să prilejuiască anual un schimb de experiență în materie de artă a spectacolului și o dezbateră pe cele mai actuale probleme de pedagogie și psihologie infantilă pe care le suscită țelul educativ declarat al activității păpușărești. Cu timpul, au început să fie invitați și teatrologi străini. La ultima ediție, de la sfîrșitul anului trecut, m-am aflat printre oaspeți împreună cu oameni de teatru din alte cinci țări. Seminarul, substanțial, a discutat despre „Valoarea jocului în teatrul pentru copii“, „Caracteristicile copilului între 5—10 ani ca spectator de teatru“, „Contribuția impresiilor artistice și estetice în formarea personalității copilului“.

Am rugat cîteva din personalitățile participante să ia loc în jurul mesei rotunde și să contribuie la elucidarea unor aspecte ale problemicii implicate în educarea, prin artă, a celor mai mici spectatori, a celui mai inedit public. Au răspuns cu amabilitate invitației: Leocadia Serafinovici, directoarea teatrului polonez „Marcinek“ din Poznan; Carucha Camejo, directoarea artistică a Teatrului național cubanez de păpuși, din Havana; Raoul Carrat, directorul Teatrului francez pentru copii „Spiridușul Fifreli“ din Toulouse, și Fritz Döblin, directorul Teatrului de stat de păpuși din Dresda (R. D. Germană).

— Cum apreciați că poate influența, în modul cel mai eficace, teatrul de păpuși, formarea spirituală a micilor spectatori?

LEOCADIA SERAFINOVICI: Evident, nu cunosc și nu pot cunoaște toate mijloacele acestui atît de bogat teatru. Cîți artiști, atîtea moduri de inventivitate, atîtea modalități de spectacol. În general, mi-e frică de cuvinte și de responsabilitatea de a le rosti. Prefer să răspund de faptul scenic. Dar pentru că mă întrebăți, mă gîndesc că cea mai eficace influență o pot avea mijloacele artistice care stîrnesc imaginația și provoacă o emoție puternică. Mă bizui, în afirmația mea, pe faptul că copilul dispune de un apa-

Leocadia Serafinovici, autoare, regizoare, scenografa, directoarea Teatrului „Marcinek” din Poznan, inițiatoarea Festivalului de dramaturgie păpușărească originală

rat intelectual foarte simplu și apoi pe ideea că însuși adultul e mai receptiv, în cursul manifestărilor artistice, la ceea ce îi pune în mișcare afectele.

CARUCHA CAMEJO: Factorii determinanți în formarea copilului îi reprezintă familia și școala, adică mediul ambiant în care copilul își petrece cea mai mare parte a timpului; teatrul de păpuși, ca artă a „micilor” actori adresată micilor spectatori, poate completa și echilibra viața spirituală a copilului, oferindu-i ceea ce el nu întâlnește totdeauna în juru-i, în măsură suficientă: energie, farmec, umor, poezie. Insist asupra relației *micii actori — micii spectatori*, pentru că în ea rezidă unul din minunatele secrete ale puterii păpușilor asupra copiilor: micul spectator simte o simpatie nestăvilită pentru păpușa cât el de mică, ce se poate transforma în erou, poate încerca suferințe și bucurii și poate trece prin peripeții extraordinare. Teatrul de păpuși e important ca artă adevărată, și așa trebuie transmis copiilor. Din imaginea veritabil artistică, fiecare copil va ști să extragă — în raport cu propria sa sensibilitate și inteligență — o experiență, cea mai bună lecție, cea care învață, fără s-o pretindă, marile teme ale umanității: dragostea, pacea, binele, libertatea.

RAOUL CARRAT: Cred că spectacolele pentru cei foarte mici trebuie să fie constituite dintr-o povestire foarte simplă, cu un număr redus de personaje, redactată într-un stil foarte comunicativ, care nu exclude muzicalitatea vorbelor și imaginile ce pot duce la visare poetică. Mi se pare esențial ca acest spectacol să le vorbească micuților despre universul lor: casa, familia, masa, patul, jucăriile, animalele domestice. Ei trebuie să descopere totul pe cont propriu, memoria lor nu e încă blazată prin supraîncărcare.

Ce elemente, cred eu, se cuvin considerate ca făcând parte din ceea ce numim „formație spirituală”? 1. Acumularea de cunoștințe, 2. acumularea de vocabular corespunzător, 3. dobândirea facultății de a se exprima, 4. primele noțiuni cu privire la număr,

5. dobândirea de cunoștințe cu privire la igienă, sociabilitate, morală, 6. descoperirea unui sens *artistic* în reprezentarea văzută.

Rolul păpușii (și apoi al teatrului de păpuși) în toate aceste împrejurări poate fi foarte important. E o posibilitate excelentă de captare a atenției. Apoi păpușa joacă și un rol de mediu, care-l fascinează pe copil. În sfârșit, îl poate ajuta la formarea gustului. Copilul foarte mic nu are instinct artistic și nu poate distinge fenomenul natural de reflectarea acestuia în opera de artă. De aceea e necesară multă și delicată atenție pentru a nu i se servi poncife ale adulților și nici a i se inculca, prin păpuși, cunoștințe exclusiv utilitare. Educația prin artă implică o acțiune multiplicată, răbdător consecventă și îndelungată. Cine știe să facă din păpuși un confident al copilului pătrunde în inimioara lui și poate contribui în cel mai înalt grad la educația lui morală.

FRITZ DÖBLIN: Cred că unul din mijloacele cele mai valabile e spectacolul-fabulă, datele fabulei trebuind să aibă, evident, corespondențe în universul lăuntric al copilului; să-și propună a ajuta la dobândirea unei experiențe de viață și a clarifica și

**Imagine din interesanta experiență cu oameni-păpuși a Teatrului „Marcinek“ din Poznan :
spectacolul „Ivan cel Mare“**

▲ Cel mai „fioros” personaj din spectacolul „Intimplările degetului mic”, al Teatrului de păpuși din Bratislava

▼ În spectacolul Teatrului „Marcinek” cu „Tigrisorul Petre”, locul păpușilor e ocupat de oameni cu măști uriașe

concretiza într-un chip nou un fragment de realitate. Multiple posibilități vizuale și auditive se cuvin racordate la acest scop, consecvența stilistică a expunerii fiind un factor determinant. Asemenea și armonia între muzică, plastică și cuvînt, proporționalitatea complexă a spațiului scenic și a duratei. Jocurile de cuvînte, versurile, jocurile de copii, cîntecele, figurinele, elementele de decor sînt acceptabile numai în măsura în care au o motivare dramaturgică. Sub raport estetic, hiperbola e un mijloc artistic excelent, mai ales în teritoriul comic, iar laconismul, de un efect teatral indiscutabil.

— Care sînt, în esență, cele mai interesante experiențe actuale din țara dumneavoastră, în domeniul teatrului de păpuși, pentru cei mai mici spectatori ?

RAOUL CARRAT : Nu știu cît sînt de interesante, dar voi vorbi despre ale mele : în repertoriul nostru (sîntem doi păpușari : eu și soția mea) figurează : *Fabule* după La Fontaine (totdeauna în două personaje) ; *Cîinele Pîl*, spectacol de o oră, aproape mut, jucat după un scenariu care lasă loc larg improvizațiilor și dialogului cu sala ; *Soarecele verde* și *Cocanor* (*Cocoșul de aur*).

Iată cum decurge această ultimă reprezentație : ies în fața paravanului și le spun copiilor că vreau să le fac o prăjitură. Ei numesc cele trebuincioase : făina, zahărul... Vai ! Am uitat ouăle. Din fericire, găinile sînt prezente. Le voi clădi un cuibar ca să ouă. Le chem pe rînd — pe cea albă, pe cea cenușie, pe cea neagră... Apariția fiecărui nou personaj și a fiecărui obiect e cerută din sală, acțiunile sînt dictate chiar de copii, intriga e dezvoltată cu ajutorul lor în cel mai deplin neprevăzut ; tot ei sugerează și decorul. O atare poveste foarte simplă îi pasionează pe micuții de la 3 la 7 ani, ca *un joc* în care ei sînt activi, actori.

LEOCADIA SERAFINOVICI : La ultimele „Confruntări“ de la Poznan am văzut, printre alte interesante experiențe : *Rățoiul* lui Jan Dorman, care pune pe prim-plan pantomima actorilor în spiritul jocului de copii și ritmarea caracteristică unui asemenea joc ; *O femeie seamănă în* și *Patria* de Krystyna Milobedzka, o formulă dramaturgică excepțională de teatru poetic în metafore concentrate, care îl soliciță intens pe micul spectator la integrarea în acțiune prin gîndire proprie.

Există, deopotrivă, și interesante preocupări teoretice. Oamenii de știință de la catedrele de psihologie ale universităților din Poznan, Gdansk, Wrocław au înscris în programele lor de cercetări probleme ale teatrului pentru copii. Tineri cercetători de la catedra de literatură poloneză a Universității din Poznan analizează dramaturgia teatrului pentru copii prin cele mai noi metode de investigație. Mai semnalez cu satisfacție faptul că, în ultima vreme, apar în presă contribuții teoretice cu privire la teatrul adresat copiilor, semnate de teatrologi polonezi de cea mai înaltă reputație.

FRITZ DOBLIN : Permiteți-mi să mă refer la o experiență proprie. Teatrul de păpuși din Dresda a pus în scenă o piesă scrisă special pentru copiii care încep școala. O parabolă care-i atrage la discutarea coordonatelor vieții școlare și în general a vieții în colectiv. Peripețiile piesei trec nu numai prin zone vesele, ci și prin zone grave. Prin individualizări, abstractizări și schimbarea permanentă a planurilor de generalitate și particularitate, încercăm o formulă nouă de înrîurire estetică a copilului. Experiența de-abia a început ; contăm pe rezultate bune.

CARUCHA CAMEJO : Căutăm să cunoaștem preferințele copiilor prin anchete sociologice. Chestionarele completate ne-au relevat că cei mai mici sînt atrași de *titlu* (cunoscut din poveștile părinților, din cărți, de la televizor) ; cei mai mari vin la teatru atrași de *spectacol*.

Am hotărît ca reprezentațiile pentru copii să se desfășoare fără pauze, dar nici o reprezentație nu ține mai mult de o oră. În acest fel le concentrăm atenția la maximum.

Ca repertoriu am dat versiuni modernizate ale unor povestiri celebre : *Urăjitorul din Oz*, *Micul prinț*, *Lada cu jucării*, alternîndu-le cu lucrări cubaneze și din folclorul african. Căutăm, din ce în ce mai intens, să ne adresăm, cu fiecare spectacol, cît mai multor vîrste. Sîntem încredințați că vom atinge acest scop prin sinteze de elevație artistică.